

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Chiromantia

Aristoteles

[Ulm], 21. Juli 1490

Dum diversi de arte ciromancie scripserunt

[urn:nbn:de:bsz:31-248621](#)

Um diversa diuersi de arte ci
romancie scripserunt. Ego vo
lēs ad certitudinē reducere cō
fusa ⁊ dubia seu falsa relinque
re tractatū presentē compila
ui in quo ita plane ⁊ lucide sic
potero artē p̄dictam p̄tracta
bo ⁊ ut oīa que de ip̄a dicent
ad certū ordinē reducant⁊ fa
cilius inueniant̄. Tractatū hūc sub vndeclī capitulis ter
minabo. Primo videndū est verū ista ars sit licita scđm
legē dei. Dicendū ē quidē dicūt ipsam esse illicitā hac ra
tione: qz oīs diuinatio ē illicita scđm legē dei. Unde in le
ge p̄ceptū fuit a deo maleficos et diuinios nō pacieris vi
uere sup terrā. Tales aut̄ esse vident̄ qui de futuris se in
tromittunt p̄dicendo p̄ signa reperta in manib⁹ vnde vi
detur esse illicita. Sicut piromancia que ē de diuinatione
que fit in igne: et sicut geomantia que fit p̄ p̄nctuationes
factas in terra vel in aliquo alio loco sicut in tabula vel
p̄gameno et sic de alijs multis sciētijs p̄ quas fit diuina
tio: quas p̄t p̄ ecclesiam esse reprobatas ⁊ cōdemnatās
Alij dicunt eā non esse illicitā qz aristotiles tradidit artē
phisonomie p̄ quā docet indicare de hoile vel muliere q
lis sit in morib⁹ p̄ liniamēta in facie reperta et figuram
faciei. Cū igit̄ illa sit sine pctō quare ista p̄ quā dat̄ iudi
cū p̄ signa manus nō poterit esse sine pctō. Manus enī
post facie est p̄s deliciator et organū organoz scđm p̄bm
tertio de anima circa finē: p̄ quā melius potest dare iudi
cū vt videſ. Item p̄hus in. iiii. libro de aialibus de hac
arte facit mentionē dices. Si linee manus sunt longe vel
tres scindentes concavū manū vel palma significat lō
gitudinē vite. Breues vero paucitatē vite significat. Itē
q ii

Albertus qui fuit magnus phus eam dicit sub scietia na
turali et sub phia comprehendit: licet ponat hoc sub dubio
Videat mihi adhuc quod hec scia sit licita. Si videns per signa
manus aliquis predicit de moribus et inclinationib⁹
naturalib⁹ hominibus ut puta quod talis qui habet talia signa:
naturaliter sit luxuriosius vel largus et homini. Si tamen talia
predicent de necessitate propter homini signa evenerint per signa
huius artis de oibus alijs potest dici quod hoc inclinatur ad ta
lia vel ad aliqua que faciendo deuenient ad illa sicut ad
suspendendum et homini. Modus iudicandi per hanc arte est
quod manus primo lauet aqua calida et fricet donec cutis
extraheatur: deinde siccata fricetur. Et secundum lineas apparen
tes satis et eorum colores detur iudicium. Item scias quod cerci
us iudicium datur per manifesta signa concurrentia vel facie
tia ad unum. Judicium enim per unum signum datum et alia signa si
essent contraria parum valerent. Item scias iudicium cerci
us dare per lineas principales et magnas: quanquam per alias mi
nutas non certificantur sic. Unde tot scripta sunt de ciromanci
a: quantu ad paruas lineas vel parua signa quod cre
do multa falsa in multis artibus de ciromancia factis co
tineri. Item dicunt quidem quod tempore estiuo dextra viri magis
manifestat. Tempore vero hyemali sinistra mulieris non fallit.
Item dicunt quidem quod dextra viri vere auguriatur. Dextra
vero mulieris instantiam inducit. Item diem solis et diem io
nis vir vendicat. Diem solis et diem venoris mulier approbat.
Dicunt autem ciromancia a ciros quod est manus et
manus vel manus quod est diuinatio per manus facta.
Consequenter linee manus sunt dividende. Nota igitur
quod linearum manus quidem sunt naturales tamen. Quidem natu
rales et accidentales simul. Quidem accidentales tamen. Natu
rales tantum due sunt que naturaliter insunt cuiuslibet
homini manu: et effectum sive de pterito sive de presenti sive

de futuro denūciat. **A**ccidentalis et naturalis simul sunt
ille que ex nimio calore vel frigore sive ex defectu sanguis
vel ex aliquo accidentali veneruntur: et iste non sunt gene-
rales omnibus nec semper reperiuntur in illo in quo habent esse
sed quoniamque sic et quoniamque non. **S**ed omnia prima duo genera linea-
rum danda sunt iudicia tamen. **T**ertium genus semper fallit in oī-
bus. **A**ccidentales sunt lineas sic cognoscas si videris eas
non coherentes et tamen subtiles. et accidentales naturales esse
scias. has igitur permittas ne falsum incurras. **D**e alijs
dicendum est. et primo et principaliter de lineis naturalibus.
Linee naturales in planicie palme quatuor sunt. **P**rima
et principalis dicitur linea vite. Et est illa que circum pollicem
ad radicem eius principium: id est a radice indicis: et tendit
inferius ad coniunctionem manus vel brachij: et est communiter
magis acuruata quam recta. **S**uperiore partem manus
voco illam que est inter indicem et pollicem. Item longitu-
do est: a digitis procedendo usque ad brachium. **L**atitudo
a spacio quod est inter pollicem et indicem usque ad molem manus:
cum quo homo percutit. patet igitur per longitudinem manus
est maior latitudine. **H**ecunda linea naturalis vocatur me-
salis. Est enim illa que per latitudinem manus procedit ad radi-
ces digitorum: et principium huius linee est in radice indicis
vel aliquid est cum radice medii digiti. Et finis eius est in ra-
dice auricularis. dicitur enim mesalis quod indirectum per manus
latitudinem ut mensa procedit. **T**ertia linea naturalis est illa
que pretenditur in linea vite et mensalē. et egreditur a prin-
cipio linee vite: quoniamque a principio mensalis quod iste tres li-
nee quoniamque ab eodem habent inchoationem: quoniamque ea sunt tamen due
quoniamque omnes ab inuicem separantur. **T**endit igitur hec linea
per medium palme inferius versus mollem palme. inter lineam
vite et lineam mensalē et procedit in latitudinem manus et voca-
tur tabularis quod constitutus est vel quod per tabulam manus.

transit. **Q**uartā linea naturalis est illa que incipit a linea mensali. aliquā in principio eius: aliquā a loco propinquio principio et scindit lineā tabularē q̄si p̄ mediū et tendit versus lineā vite: et vadit ista p̄ longitudinē manus et vocat̄ linea p̄speritatis. **S**cias aut̄ q̄ de ista linea aliq̄ libri non faciūt mentionē nec p̄putat eam inter lineas naturales. **S**ed lineā p̄speritatis dicūt esse lineā tabularē seu mediānam q̄ idē est. Et sic scđm illos nō essent nisi tres linee naturales. Et scias q̄ tabula manus dicit̄ illud spaciūm q̄d ē inter mensalē et tabularē p̄cedendo versus inferiorē sic q̄ tota pinguedo a concavo palme inferius p̄t dīci tabula manū. **C**ū p̄dictis quatuor lineis tibi describo quia hijs bene ymaginatis lineis cito possunt itelligi omnia que ad hec in arte dicunt̄ saltem principalia.

De significatione linee vite primo dicendū. **S**i enī linea vite est bene facta et colorata et longa: vsq̄ ad receptā manus seu lacertā. significat longā vitam. et si breuis: breuē vitā. Itē qñ est bene colorata: significat sanitatē vite. Et si sit rubicūda a pte supiori: significat infirmitatē capitis. **S**i vero ecōtra: ventris p̄tusio nē vel infirmitatē inferiorū partū. Itē si sit a pte supiori magis lata quā a pte inferiori. significat illum esse bastardū vel spurium. Itē si in linea vite apparet vñ. O perdet oculū: si duo O duos p̄det. Itē si multe riuite ea scidunt̄ regiones multas visurū denūciat vel vidisse. Vel scđm alios grauamia et infirmitates scđm q̄ magis vel min⁹ scindunt illā. Itē scias q̄ ille linee non solum ea que dicta sunt ymmo alia q̄ plura contingere dicunt̄. **N**uādo in fine linee vite ē hec figura V si cū apertura versus pollicē dirigat̄ argumentū diuiciarū et dignitatū significat: maxie si sunt plures. **S**i aut̄ versus ictus manus eadē: damna et infortuna s̄t. Itē si linea vite in radice plures lineas ad-

modum crucis expanderit: et unū oculū: significat finem
bonū et confessionē. Et crux in principio linee honorem
designat.

N linea mensalis obliqua sit: sic quod non pretendat di-
recte: affirmat triangulum: de quo dicet in sequentiis
bus. Si autem recta sit iustitia illius cuius sit vel fue-
rit affirmata. Itē hec linea si mensam eicit: vicit vel tabu-
lam manus: Et nequam vel iracundum. Itē si inter medium
digitū et indicē se extenderet: per vulnera aut fluxū ventris
morturū portendit: eadē si multe riuiule scinderint iuxta
indicē: multa vulnera nūciant. Si circa caput iuxta fron-
tem pretendit. Si grossa iuxta ventralia. Si subtile inferi-
oribus. Si rubet in pectore. Item si mensalis sit brevis et
se non extendat nisi usque subtus medium: indirecto eius et
a capite seu fine linee: sub eo quod est sub digito medio se ex-
tendit una linea ad auricularē: secundum quosdam: Et mori ho-
minē per plagam. et si sit brevis quocunq; modo se habeat
aliter non videtur bonū significare. Itē si mensalis versus
lineā vite cito se extendat et cum ea occurrat: secundum quosdam
significat mortē subitam. Itē secundum quosdam si linea men-
salis veniat directe sub medio digito: Et atrium honoris
Itē si mensalis disiuncta fuerit: Et atrium bonis bonitatis
maxime divisa per alias lineas. Itē si in fine linee mensa-
lis vel circa et vocat finis mole vel ictus palme aliquo ex-
transuerso linea intersecans vel terminans eam fuerit et sit
longa: Et ipsum mori morte violenta. Et si sit sicut crux. Itē
si linea mensalis sit brevis et etiam linea vite et desuper line-
am mensalem sub monte sit semicirculus: Et mortē subita.
Item si a linea mensali versus lineam rectam ascenderit si
indicem sciderit audace et probum est. Itē si a linea mensa-
li versus medium aliqua riuiula digitum se extraherit labo-
res magnos et angustias multas portendit. Eadē si sub-
a iiii

tilis fuerit et rubea predicta minuit. Si grossa et pallida
ad auger. Si pluribus locis intercisa labores et angustias
as requiem intercidit. Item si illa linea mēsalis a lui me-
diate versus pedem rubuerit: capitis dolorem significat.
Si a sui medietate versus finem rubuerit: colli dolorem ostendit.

Si inter lineam mensalem et digitum auricularē:
linea apparuerit erecta et subtilis ī viris: significat
auraciam et sterilitatem alicuius pscie. Si obliqua
et grossa largitatem et famosum in muneribus. Si vero
erecta et subtilis: virginitatem in mulierib⁹. Si obliqua
et grossa contrariū. Item iuxta eandem a latere manus
inter lineam mensalem et digitū auricularem quoꝝ
linee apparuerint tot liberos designat. Si oblique fuerit
peractas: si erecte futuras. Item eadem linee: eodem di-
sposito modo latere: ūmicos significabit aut iudicabit: et
quodcuq; se ibidem commiserit totidem parētes preten-
dunt. et si vel directe valde recte et acute fuerint p morti-
feras. Et si aliquā linea eas transierit parentes apprios sig-
nificabit et iudicabit. Item qñ de eadem linea exireunt li-
nee punte: significat meretricē. Et qñ est vna fossa rubea
circa medium: significat qꝝ persona illa diligit in loco sa-
cro pura in religione v̄l in alio et quanto profundior est
tanto amorem maiorem significat. Item si a linea men-
sali virgule pcedunt inferius respicientes sic diuicias de-
nunciat. Item si iuxta pedem ipius quasi duo o adhe-
reant significat amissionem oculorū. Item si virge iūcte
fuerint in suis capitibus et vna virgula eas p mediū scin-
dat lepram significat. Item si a pede huius linee virgula
pcesserit: et versus ymum erierit pegre peribit. Item si
circa hanc lineam hoc signum apparuerit. episcopale
vel aliam dignitatem vel prelationem habebit. Si iuxta

eam alia extensa talis + infamia. Si versus foueā talis
virgula fuerit **P** potens sicut princeps aut rex erit.
Itē si sub indice crux fuerit honorē baculi ft et ostendit et
marie si esset in principio linee vite vel cū ea se cōtinuat.
Linee tres directe cadentes sub auriculari: mēretricē sig-
nificat. Itē sub medio digito si quis plures lineas quā i
alio habuerit plures filios quā filias habebit et quot li-
neas tales post primam habuerit tot viris despōnsabit.
Itē hec figura **A** in mōte indicis: ft plationē. Itē **O** in
monte indicis medio ft plationē: nobilitatē psonae et ten-
dantis ad magnū statū. Itē talis figura egrediens **II**
a linea vite vel iuncturā manus bonū finē et pacientiam
ft. Itē largitas & cat de lineis egrediētibus extrāverso
a digitis. Item si sub indice linea tortuosa quasi vnguis
recurvus descenderit Et alia sub medio digito sub linea
mensali latrociniū et dolos ft. Itē una linea recta cadēs
directe sub indice versus principiū anguli triāguli man⁹
audaciā ft. Itē si sub indice due linee fuerint directe de-
scendētes et alie due sub medio digito eodemō disposite.
crudelē ft. Itē sub indice et medio due linee extrāverso
sup lineā mensale ad principiū linee vite aliquantulū ibidē
intercise et versus planiciē palme q̄si se retorquēs: verita-
tē pmissi ft. Et hec de linea mēsali et alijs sibi correspon-
dentibus dicta sufficiunt.

O media linea nūc dicendū: et de iparum circum-
stantibus. Si igit̄ in tabulari q̄si vnū **O** apparue-
rit vnū oculū pdet. Si duo duos. Itē si ipsa circa
finē hoc signū habuerit + vim notat dñandi. Scdm ali-
os ī mensam pfusionē Scdm quosdā lururiosus. Alij di-
cunt q̄ crux in illa linea ft psonā male societatis. Itē q̄n
linea media descendit vsqz ad receptā manus: significat
magnam audaciā. Item si in medio linee sit una fossa

significat illum esse latronem et debet habere oculos profundos. Item quoniam hec linea est discontinuata tota diuisa: vel profunda circa medium est latrocinium et versicias. Itē si linea media angulariter se querat ad finem linee vite: est traditorem. Item crux media inter mensale et medianā bonam conscientiam est. Item secundum quosdam in fine linee mediane ē parua linea facies crucis. Debet mori infra annum. Item si mediana non iungat linee vite et spaciū inter illas sit equale et sine alijs lineis personam largam. Se cundū quosdā est audacē et diligentē cantus et cantilenas: et vivere alacriter. Item si inter lineam vite et lineam medianam sint alia puncta parua est largitatem propter apparētiā. Item a linea mediana procedens versus mensalem si sint boni coloris et bene apparentes est in persona deuotō nem et bonam conscientiā. Et hec dicta de linea media: na seu tabulari sufficiunt.

Linea prosperitatis que a quibusdā ponit in numero linearū naturaliū. Si longa sit longitudinem vite est: sicut et alie predicte. Si brevis breuitatē. Hoc enim ē generale omnibus naturalibus hoībus quod si sunt longe longitudinē vite est. Si breves breuitatē. Item ista quanto plus mouetur a linea vite tanto longiorē vitā est quam aūt plus appropinquat ei tanto breviorē. De ista linea sunt pauca scripta ab autoribus huius artis quā quasi ea sicut de alijs possunt dari iudicia et quod etiā multi de ipsa non faciunt mentionem.

Tunc de triangulis est dicendū. Scias quod triangulorum. Quidē sunt equilateri. Quidē vero inēquilateri. Item quidē habent lineas subtileas: quidē grossas. Itē quidē habent angulos acutos: quidē obtusos. Et de his omnibus ē dicendum. Et scias quod quedā manus habet multos triangulos. Quedā paucos: quedā

vero solum unum At diverse manus diversas habet di-
spositiones triangulares Itē tñ de triangulis infra line-
as naturales ē dicendum. Quia alij non sunt ita de esse
Si igitur infra dictas naturales lineas fuerit triāgulus
equilaterus sit psonā fidelem longā vitā habentē amabi-
lem et famosum Si triangulus habens latera inegalia
ptrariū sit Itē si linea superior et triangularis ceteris lon-
gior fuerit furē indicat Si minor ptrariū Itē si linea su-
perior triangulari grossior fuerit ceteris homicidā sit Si
subtilior lasciuū vel luxuriosum Si rubea fuerit sanguis
effusionē Si vero pallida suspensionē Patet que sit su-
perior linea in triangulis qz illa que ē versus radicē digi-
torum manus Si consideret longitudo manus scdm la-
titudinem sola pspiritatis linea videt inferior et ille due
equare possunt esse i superioritate. Itē si triangularis nō
cohereat in aliqua parte sui stulticiā affirmat et maxime
luxuriosum. Item qui habet triangulū bene pfectū et co-
pletum sit illū esse bene cōplexionatū et bone etatis cor-
poralis et boni sensus et boni ingenij. Itē si in linea superi-
ori trianguli gradus apparuerit in viro sit adulterium
in muliere vero castitatem. Linea dextra in hominibus sit
ptrarium. Dextra ē illa que ē versus pollicem in manu
dextra licet in manu sinistra sit ptrarium. Linea inferior
trianguli in vtrisqz significationibus semidiuisa ē Item
si fuerit superior triangulus acutus et planus ingenium
acutum et fraudulentum et mendaciū sit Si obtusus pn-
tela infirma Superior etiā triangulus est ille q inter indi-
cem et pollicem ē in principio linee vite. Sed inferior an-
gulus ex tota ptrariū sit Lercius angelus si fuerit acut⁹
vitam mentis et salutis Si obtusus vñ pallidus mortem
vel infirmitatem Si in dextra trianguli vñ apparue-
rit pdet vñ oculum Si duo duos pdet oculos. Item si

multe virgule dextram lineam triāguli. fuerint regiones
multas visurum vel vidisse denunciat. Item si dextra li-
nea triāguli in sua radice plures lineas ad modū crucis
et vñū D expanderit ē finis bonus et confessionis bone.
Item si superior linea trianguli in radice sua plures line-
as ad hunc modū diuiserint **V** infirmitates multas:
aut mortem significabit. Si a linea superiori sue emiserint
damnum pntibus infert alicui Itē si in capite trianguli li-
nea ad modū **D** plurib⁹ locis se extēderit de gradu ma-
lo in peyus reducit Itē si duo trianguli sunt in manu in
oppositum se habētes sūt incontinentia mulieris sed in vi-
ro castitatem **D** **D**. Item secundum quosdam so-
lus triangulus in manu significat angustias inimicicias
et inprosperitatem. Si sunt duo oppositi vnius contra ali-
um ut dictum est: tunc vnius signatum alterius destruit.
Si autem tres essent significatum tertij maneret. Item
si a linea mensali vel ab eius pede linea vel virgula diri-
gat versus medianā vel tabularē: et illa eadē versus mē-
sulē obliquatū faciendo triangulū **D** aptum argumen-
tū ē furtū Et si finē anguli linea extrāuerso trāsierint **D**
et ab illa alia vslqz in finē dirigat turn⁹ mori ostēdit. Si
intrāuersum fuit aliq vel ignē mortē futurā ostendit ver-
sus finē longior aqua superius longior igne **D**. Item
si in latitudine triāguli hoc signum fuerit **V** **V** si vir-
gule illud variaueriūt scindendo **D** si parue sui insta-
bilitatē: si magne loci mutationē sūt Hoc dicta sufficiat.
D **I**n superiori pollicis iuxta vnguem talis figura
fuerit **V** leprosum frōdium inducat Et si sub
eodez signo D apparuerit furore adulterū sūt. Si
aut̄ pdictus circul⁹ rubeus fuerit suspendet. Et si flau⁹
submergeſ **S**i vnguis pollicis naturalit' recurvus fuerit
neruosum sūt. Si rube⁹ et plau⁹ seu pallidus infortūitate.

Item si linea pollicis sic **H** pollicem sciderit sine nutritio
ne suspendetur: qd de ultima iunctura dicit liber unus de
radice pollicis. Idem dicitur a quibusdā. Item si infra
superiorē iuncturam has duas lineas **O** due virgule
fortiter scinderint. lectum matris violabit. Si super line
am iuncture sit hec figura **B** matrē vel germanā corr
umpet. Item linee predicte iuncture est index fidelitatis
et infidelitatis. Si fere contingit: infidelitas. Si non fe
re fidelitas. Si in pollice sub vngue sint due linee: si no
tant significat fidelitatem. Si continuant infideli
tatem et suspicionem. magis credo contrarium scilicet si
conueniunt fidelitatem significat. si autem non infidelitatem
In monte pollicis sub radice prima si fuerit multe linee:
tales **M** significat pecuniam in senectute. Si subtus in
medio montis fuerit significat diuicias in medio eno. Si
in radice montis diuicias in iuuentute. Item scias qd
si in palma inter lineam tabularem et lineam vite circa ra
dicem linee vite sit figura ad modū stelle sic **X** significat
claritatem sciencie in persona esse circa finem vite sue. Si
autem sit predicta stella supra montem indicis scilicet sub in
dice significat scientiam in iuuentute. et vbi cūqz stella sit
codem modo iudica scdm qd maior vel minor erit bene
vel minus benefacta vel completa: vel scdm qd in medio
palme vel in principio vel in fine eius scdm hoc maiore
vel minorem scientiam iudicabis. Vel in principio linee
medio vel fine. Item si in radice medij digiti vel indicis:
sive in scda iunctura eorum: sive inter illa spacia inter me
dia sit aliquis nodus carneus sive veruta sive carnis vel
pellis superfluitas significat habentem laborem inordia
tum quasi continuum et aduersitatem circa opera sua.
Item si manus in palma et digitis sit quasi cum lineis et
transuerso plena que scindant lineas naturales et etiam

alias lineas: et que sunt communes plurib⁹: significat ne-
gociosum et implicatum circa diversa negotia et se de mul-
tis intromittens: et secundum quod linee plus vel minus se exten-
dunt in longitudinem vel latitudinem secundum hoc plus vel
minus iudicabis de predicta implicatione. Item ma-
nus grossa et podagraria et inflata: malā complexionē et me-
lancoliam significat. Item scias per pulchritudinem ma-
nuū in colore et longitudine digitorum pulchritudinē et
subtilitatem complexionis iudica: maxime digiti longi et
subtiles: significat intellectum subtilem: secundum quod plus vel
minus hoc erit: plus vel minus iudicabis. Nec sunt que
de ista arte videbantur distincta: et scias quod meliora que
de ista reperi collegi. etcetera.

Figura huius sequitur manus

